

Pokud se o někom řekne, že byl pokusné morče, většinou to má hanlivý výraz. Ale na světě je, nebo spíše bylo, 649 osob, kteří členství v Klubu pokusných morčat brali jako svoje privilegium.

Klub jako takový byl založen 20. 7. 1941 v nemocnici královny Viktorie v East Grinsteadu. Jeho účelem bylo především udržení duševní rovnováhy členů Ward 3. Byla ustanovena pravidla, která se dodržují dodnes. Členem se mohl stát každý příslušník ozbrojených sil, ale byli to z 99 % příslušníci RAF, kteří byli na léčení právě v této nemocnici. Do konce války byl celkový počet členů klubu 649. Členství bylo rozděleno do 3 kategorií:

1. pacienti
2. vědci (chirurgové, lékaři a zdravotní personál)
3. přátelé, kteří svými finančními dary a pomocí přispívali k lepšímu životu pacientů.

Klub byl zaregistrován podle Zákona o charitě z roku 1940 pod číslem 227313. Jeho čestným prezidentem se stal zázračný chirurg, který vrátil do života nepřeborný počet letců – Archibald McIndoe. Viceprezidentem se stal Tom Gleave, účastník Bitvy o Británii a až do své smrti v polovině 90. let hybná síla klubu. Sekretářem se stal W. Towers Perkins, pokladníkem P. C. Weeks. Členové výboru: Coote, Edmons, Page, Hughes, Wilton, Overeynder, Gardiner, Russell Davis, Fraser, Hunter, Eckoff, Morley a Livingstone. Členy klubu se při jeho založení stali: McCleod, Mappin, Clarkson, Bodenham, Dewar, Shepherd, Lock, Hillary, Fleming, Lord, Hart, Langdale, Bennions, Harrison, Butcher, Truhlář, Koukal, Noble, Mann, Krasnordebski, McPhail, Banham a Smith Barrie.

Klub vydával vlastní časopis až do roku 2000, vždy v lednu a v červenci, pořádal a stále pořádá různá setkání, akce a vše, co udržuje pospolu všechny členy. Dnešním prezidentem klubu je Jeho Veličenstvo princ Filip, vévoda z Edinburgu, manžel královny Alžběty, který se rovněž těchto setkání zúčastňuje. Členové jsou rozseti po všech kontinentech, silné zastoupení mají především v Kanadě, kde byla dokonce ustanovena jakási odnož této organizace.

Československo mělo celkem 4 členy, Františka Truhláře, Josefa Koukala, Josefa Čapku a Aloise Šišku. K letošnímu roku je naživu necelá stovka členů. Klub nemá žádnou finanční podporu z oficiálních míst, takže si vše hradí členové ze svých soukromých zdrojů. Pořádají se všelijaké akce, které mají za účel vydělat peníze, většinou jdou na charitativní účely, protože členové klubu měli vždy šlechetné srdce a nikdy se nepovažovali za někoho méněcenného, kdo by musel být litován.

Nemocnice Královny Viktorie v East Grinsteadu

Historie této nemocnice se datuje od roku 1863. East Grinstead bylo jedno z prvních míst, mající vlastní nemocnici. Založil ji Dr. John Rogers a na vlastní náklady provozoval toto zařízení, mající k dispozici 7 postelí. Naneštěstí, nemocnice byla uzavřena roku 1884, ale za 3 roky si rodina Oswald-Smithova pronajala dům v East Grinsteadu a nemocnici znovu otevřela. Nejdříve byl chod financován pouze z finančních prostředků této rodiny, ale postupně se scházely příspěvky a dotace. Provoz se zvětšoval, a tak roku 1900 byl vyhlášen plán na

rozšíření nemocnice za finanční podpory města. Pan Oswald-Smith nabídl městu svůj dům ke koupi a za peníze nechal tuto budovu upravit, což přišlo levněji, než stavět novou.

Znovuotevření se datuje roku 1902, kdy zde bylo k dispozici 13 lůžek a jedny z prvních rentgenových přístrojů. Zaměstnány zde byly 3 sestry a během roku přijaly 87 pacientů. Ale potřeby opět narůstaly, a tak roku 1931 dal Lord Robert Kindersley postavit novou budovu, ve které bylo 36 lůžek ve třech odděleních, operační sál a rentgenový přístroj.

První chirurg, který zde začal pracovat, byl Cecil Rowntree. Dne 4. 9. 1939 přijíždí Archibald McIndoe s posláním přebudovat nemocnici na středisko pro léčení popálených letců.

Nemocnice se rozrostla o další dřevěné budovy, přibýlo 120 lůžek. V jednom z těchto domků také vznikl Klub pokusných morčat, který nemocnici proslavil po celém světě. V roce 1944 přibýlo dalších 44 lůžek a otevřela se tzv. Kanadská jednotka (Canadian ward). Peníze věnovala kanadská vláda na paměť všech Kanadčanů, kteří se zde léčili.

Dne 25. 7. 1946 byl královnou otevřen nový chirurgický blok, který nechala postavit Americká společnost. Po znárodnění v roce 1948 se nemocnice rozrostla o další 2 oddělení. Tato jednotka byla financována tzv. Peanut Clubem – Ořechovým klubem, založeným v roce 1931 paní Gordon Clemetsovou, která s pomocí místních novin nabízela sáčky ořechů každému, kdo věnoval na fond 12 penny. Myšlenka byla tak úspěšná, že ořechy byly nahrazeny odznaky a v roce 1936 paní Clementsová rozšířila činnost klubu na přímou pomoc nemocnici.

V roce 1960 nemocnice utrpěla ztrátu úmrtím Sira McIndoa. Nová výzkumná laboratoř byla otevřena tehdejším ministrem zdravotnictví Enochem Powellem. Oddělení pro popáleniny bylo otevřeno v roce 1964 princeznou Marinou. Byla to první jednotka tohoto druhu v Anglii a byla postavena na počest McIndoa. Dnešní nemocnice obsahuje 260 lůžek a mnoho chirurgů z celého světa sem jezdí na svoje postgraduální studia. Uvnitř nemocnice je muzeum, ve kterém kromě předmětů z operačního sálu jsou i fotografie pacientů a postupu jejich operací a léčby.

Archie

V povídání o The Guinea Pig Clubu se nelze nezmínit o postavě zázračného chirurga Archibalda McIndoa, kterému neřekli pacienti jinak než Archie nebo Boss. Nebyl revoluční pouze nad chirurgickým stolem, ale také mimo něj. V nemocnici vytvořil zcela specifický nemocniční řád. Uvědomil si, že toto místo se stane pro některé pacienty dočasným domovem i na několik let, a proto se snažil zpříjemnit prostředí. Pokoje nechal vymalovat zářivými barvami, rádio mohlo hrát naplno a na chodbě stál vždy sud plný piva, ze kterého si každý mohl čepovat podle libosti. Návštěvy místních hospod byly součástí terapie, neboť si zde pacienti ověřovali, co jejich vzhledu řekne okolí a pozitivní přijetí jen zvýšilo jejich morálku.

McIndoemu se podařilo přimět vládu, aby zrušila demoralizující zákon, který stanovil, že osoba, která se do 90 dnů plně neuzdraví, je prohlášena za invalidu. Rovněž originálním způsobem zrušil nařízení, podle kterého pacienti museli nosit modré nemocniční prádlo a červené kravaty. Tato událost vešla do historie jako Battle of Blue, kdy pacienti spálili všechno modré oblečení. Přivolaná policejní hlídka se hodlala přísně vypořádat s takovým narušením kázně, neboť oheň mohl upozornit německá letadla na obydlenou oblast. Ale když viděla obandážované pacienty bez uší, vlasů a končetin, beze slova odjela a věc tím byla vyřešena. McIndoe rovněž zařídil, že místní tenisová a golfová hřiště budou pro pacienty neustále otevřena, takže všichni mohli nosit trička a tepláky. A když se nějaký šťouravý úředník ptal na ustrojovací kázeň, byla po ruce dobrá výmluva, poukazující na návštěvu sportovního zařízení.

I léčebné metody se za působení McIndoea značně změnily. Na začátku války léčení popálenin probíhalo tak, že se zasažené místo potřelo gentianovou violetí. To se moc neosvědčilo, neboť se na takto ošetřených místech vytvořil silný krunýř, který nešel odstranit. Za revoluční se proto dá považovat metoda solných koupelí, které nejenže zmírňovaly bolest, ale po jejich aplikaci se i velká většina popálených míst rychle hojila. Téměř všichni pacienti byli do nemocnice dopraveni v hrozném stavu a při bezesných nocích se jim hlavou honily myšlenky na vlastní znetvořenou tvář a na problematický návrat do normálního života. Proto McIndoe umožnil všem, kteří měli zájem, dívat se na operace druhých. Mělo to dvojí účinek – jednak se posilovala víra v dovednost týmu chirurgů a jednak každý viděl, co ho čeká a jak to probíhá. Někteří postižení potřebovali až 80 plastických operací a někdy došli sami k závěru, že jsou se svým vzhledem spokojeni a další operace není již třeba. I nejvíce postižení jedinci byli pochopitelně bráni jako „normální lidé“ a občané města se ke všem chovali naprosto přátelsky, což pacientům dodávalo kuráž. Někdy bylo velice kuriózní, když do města přijelo auto, jehož osazenstvo s bídou mohlo držet volant, vidět na cestu, nebo šlapat na pedály. I náš František Truhlář byl známý tím, že prohlásil „když umím řídit letadlo, zvládnou i auto“, což nebyla nezbytně pravda. Při návratu do pokojů v podroušeném stavu sestry nikdy nehubovaly, spíš se zeptaly, zda dotyčný nemá chuť na čaj nebo topinku. Pro představu, týdenní pobyt pacienta stál tehdy v nemocnici 6 liber, 4 šilinky a 11 pencí. Do pokladny téměř nepřetržitě proudily peníze, a to i díky tisku, který psal, že příspěvky jsou stále potřeba a že jakákoli částka je dobře použita.

Zapojení do života

Po válce se většina pacientů nemocnice zapojila do normálního života. Nehledě na své handicapy dosáhli pozoruhodných úspěchů. Například Alan Morgan, který při náletu 20. 2. 1944 v den svých 21. narozenin utrpěl omrzliny všech prstů a ty mu musely být uříznuty. S pahýly místo prstů obsluhoval soustruh, kde hrály roli setiny milimetrů. Šéf firmy ho přišel po 3 týdnech pochválit za precizní práci, u které Alan zůstal 11 let. Další pozoruhodnou osobností byl Jimmy Wright, nejbližší přítel Františka Truhláře. Ohořel a přišel o zrak při havárii letounu v Itálii. Po válce založil firmu Cinexsa Film Production a pracoval – slepý – ve filmovém průmyslu, kde točil pořady pro televizi, ve kterých apeloval na potřeby pro nevidomé a jinak tělesně postižené. V roce 1967 se oženil a založil rodinu. Za svoji práci pro charitu dostal od královny řád OBE. Po roce 1990 navštívilo a každoročně navštěvuje naši republiku několik členů Guinea Pig Clubu, a to zvláště díky laskavé pomoci pana Jana Horala, majitele hotelu DUO, válečného veterána. Klub žije dál i po 67 letech přesto, že nejmladšímu členovi je 85 let.

Vítek Formánek